

Список використаних джерел

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 10 січ. 2012 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12/>
2. Про місцеве самоврядування: Закон України від 1 січ. 2012 р. № 520-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Про затвердження Програми розвитку інвестиційної діяльності на 2006–2015 рр.: постановою Кабінету Міністрів України від 28 груд. 2005 р. № 1801. URL:
4. Базиліук Я. Б. Конкурентоспроможність національної економіки України. Київ: НІСД, 2002. 132 с.; Інноваційна стратегія українських реформ/А. С. Гальчинський, В. М. Геєць, А. К. Кінах, В. П. Семиноженко. Київ: Знання України, 2002. 326 с.
5. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика/за ред. д-ра екон. наук., проф. Л. І. Федулової. Київ: Основа, 2005. 522 с.
6. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: монографія/З. С. Варналій, А. І. Мокій, О. Ф. Новікова та ін.; Нац. ін-т стратег. досліджень. Київ: Знання України, 2005. 498 с.
7. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України. Т. 3: Конкурентоспроможність української економіки/за ред. В. М. Гейця, В. П. Семиноженка, Б. Є. Кваснюка. Київ: Фенікс, 2007. 556 с.

Надійшла до редколегії 16.09.2016 р.

УДК334.724:332

СИСТЕМА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРОБЛЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ КЛАСТЕРНОЇ ПОЛІТИКИ

Репп Г. І.,

аспірант кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом НАДУ, м. Київ

Запропоновано і систематизовано комплекс методів інформаційно-аналітичного забезпечення розроблення регіональної кластерної політики, що належать до таких етапів: кластерної ініціативи; діагностики стану і тенденцій розвитку економіки регіону; концептуалізації співпраці та розроблення регіональної програми розвитку кластерів. Розкрито ключові чинники якості процесу інформаційно-аналітичного забезпечення цієї політики.

Ключові слова: кластер, регіональна кластерна політика, система інформаційно-аналітичного забезпечення, методи збирання та опрацювання інформації.

Репп Н. І.,

Postgraduate student of Regional Policy, Local Government and City Management Department, NAPA, Kyiv

THE SYSTEM OF INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT OF DEVELOPING REGIONAL CLUSTER POLICY

A complex of methods of information and analytical support for regional cluster policy development has been proposed and systemized, encompassing the following stages: cluster initiative; diagnostics of regional economy development state and trends; conceptualization of cooperation and working-out of regional program of cluster development. The key factors of the quality of information and analytical support for the policy in question have been determined.

Key words: cluster, regional cluster policy, system of information and analytical support, methods of information acquisition and processing.

Територіально-виробничі кластери в сучасному світі є невід'ємною умовою конкурентоспроможності регіонів. Невипадково Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 р. [3], а також стратегіями розвитку багатьох регіонів передбачене створення низки різних типів кластерів. Разом з тим розроблення кластерної

© Репп Г. І., 2016

політики має базуватись на надійній інформаційно-аналітичній основі, що передбачає збирання відповідної інформації, її систематизацію й аналітичне опрацювання. Першочергово слід визначити основні складові системи інформаційно-аналітичного забезпечення процесу розроблення кластерної політики. Це завдання має як наукове, так і практичне значення.

Різні аспекти формування й розвитку кластерів, механізмів їхньої державної, регіональної і місцевої підтримки знайшли своє відображення у працях багатьох українських науковців, серед яких І. Дегтярьова, Ю. Ковбасюк, В. Мамонова, В. Підвисоцький, М. Хмара, В. Чужиков та ін., а також зарубіжних дослідників, таких, як М. Муро (M. Muro), М. Портер (M. Porter), С. Розенфільд (S. Rosenfeld), М. Сторпер (M. Storper) та ін. [1; 2; 6; 9–12].

Наукові напрацювання, що існують на сьогодні, стосуються переважно організації діяльності кластерів та підтримки їхнього розвитку, що є дуже важливим як для науки державного управління, так і для практичної діяльності. Проте проблема розроблення системи інформаційно-аналітичного забезпечення процесу розроблення кластерної політики ще не була предметом окремого дослідження.

Метою статті є визначення та обґрунтування основних складових системи інформаційно-аналітичного забезпечення процесу розроблення регіональної кластерної політики.

Насамперед розкриємо суть базових понять, які необхідні для розуміння процесу інформаційно-аналітичного забезпечення регіональної кластерної політики, зокрема таких, як “кластер”, “кластерна політика” та “інформаційно-аналітичне забезпечення”.

Кластер (англ. “cluster” – пучок, група, гроно, купа, скупчення) – це форма ведення бізнесу через добровільно об’єднану групу незалежних підприємств та різних видів інституцій, географічно зосереджених в одному чи в сусідніх регіонах (на території), що конкурують і, водночас, співпрацюють у спільних напрямках діяльності, спеціалізуються в конкретній сфері діяльності та пов’язані спільними технологіями [5, с. 5].

Кластерна політика – це система державних, муніципальних та громадських організаційних, інформаційних, економічних і правових заходів, спрямованих на формування й розвиток кластерів [5, с. 20]. Ця політика може формуватися й реалізовуватися на національному, регіональному і місцевому рівнях.

Інформаційно-аналітичне забезпечення – це сукупність технологій, методів збирання й оброблення інформації, що характеризує об’єкт управлінського впливу (соціальні, політичні, економічні, інші процеси), специфічних прийомів їхньої діагностики, аналізу й синтезу, а також оцінювання наслідків прийняття різних варіантів політичних рішень. У свою чергу, *система інформаційно-аналітичного забезпечення управління* – це взаємозалежна та відповідним чином сформована сукупність організаційних, організаційно-правових, інформаційних, методичних, програмно-технологічних компонентів, що забезпечує необхідну якість прийнятих управлінських рішень за рахунок раціонального використання інформаційних ресурсів та інформаційних технологій [4, с. 300].

Ефективна кластерна політика потребує систематизованої інформації різного роду: про кількість і галузеву структуру діяльності суб’єктів господарювання, динаміку і тенденції економічного розвитку в певному територіальному просторі, галузеві й функціональні перетинання суб’єктів господарювання, ставлення бізнесу до кооперації та ін. Щоб упорядкувати множину цих інформаційних даних у системі інформаційно-аналітичного забезпечення розроблення кластерної політики, а також вчасно формувати необхідні бази даних, потрібна базова модель, елементи якої слугуватимуть пред-

метними сферами для збирання й опрацювання інформаційних даних. Вважаємо, що такою моделлю може слугувати процесна модель розроблення кластерної політики. Для з'ясування основних її складових скористаймося типовим алгоритмом підготовки і реалізації кластерних програм та проектів у регіоні (рисунок) [5, с. 27].

Хоча на рисунку не показано, хто саме має ініціювати та розробляти кластерну політику, ми розглядатимемо питання з позицій органів публічного управління, а саме обласних державних адміністрацій. Традиційно ж суб'єктом кластерної ініціативи можуть бути або органи публічної влади, або ж самі представники бізнесу.

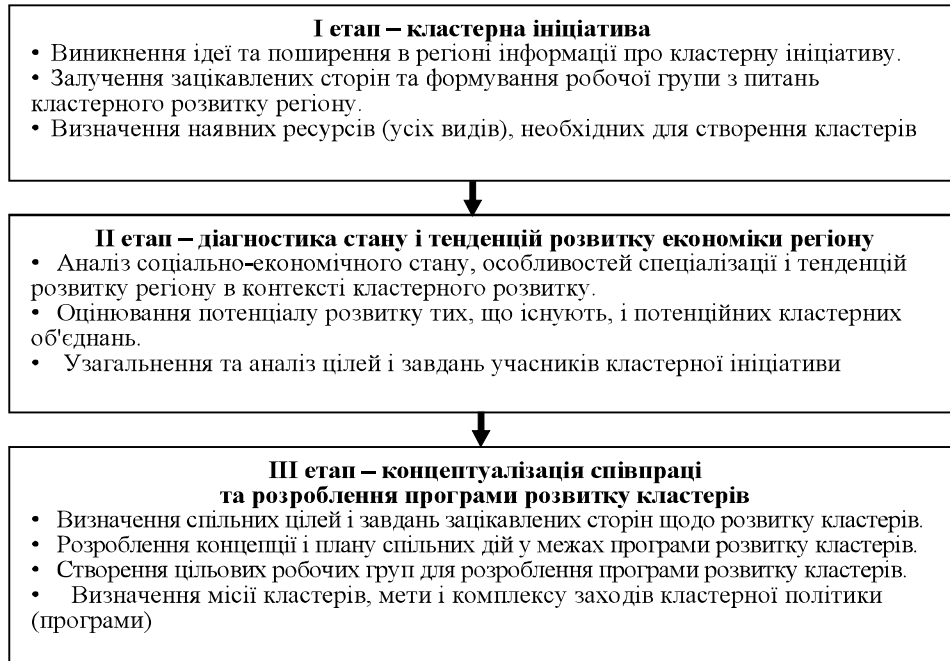

Рисунок. Типовий алгоритм підготовки програм розвитку кластерів у регіоні

Варто врахувати, що збирання та опрацювання необхідної інформації може здійснюватися безпосередньо службовцями органів публічної влади, залученими фахівцями на добровільних засадах або експертами чи окремими інституціями – на замовлення органів публічної влади. Проте в будь-якому випадку для забезпечення якості кластерної політики необхідна належна якість інформації й достатня компетентність фахівців, які її опрацьовуватимуть.

Також слід зауважити, що запропоновані нами у цій праці методи можуть бути доповнені іншими методами, адже в науці і практиці управління нагромадилося дуже багато такого роду інструментів. При цьому в кожному випадку має формуватися окремий механізм розроблення кластерної політики, адже регіональні умови різняться. У цій статті ми пропонуємо базові елементи системи інформаційно-аналітичного забезпечення процесу розроблення регіональної кластерної політики, які можуть бути взяті за основу для практичного застосування з подальшим уточненням складових.

Отже, систематизуймо основні інформаційні компоненти, які необхідні на етапі 1 – етапі кластерної ініціативи, запропонувавши комплекси відповідних методів збору та опрацювання інформації (табл. 1).

Таблиця 1

Складові системи інформаційно-аналітичного забезпечення етапу кластерної ініціативи

<i>Сутність етапу/ завдання</i>	<i>Групи основних методів збирання та опрацювання інформації</i>
Обґрунтування ідеї про кластерну ініціативу та доцільності з її практичного упровадження	<p><u>1. Аналіз потенціалу кластеризації економіки на визначеній території:</u> 1.1) розрахунок коефіцієнта локалізації і визначення виробничої спеціалізації кластерів – поточної та на перспективу; 1.2) оцінювання ресурсної бази території (усіх видів ресурсів) для функціонування потенційних кластерів; 1.3) складання матриці відстаней між потенційними учасниками кластерів; 1.4) з'ясування наявних коопераційних бізнес-зв'язків (дані бізнес-асоціацій, анкетування бізнесових структур тощо); 1.5) визначення рівня поінформованості в бізнес-середовищі про кластери і ставлення бізнесу до партнерських форм взаємодії (анкетування, опитування, фокус-групи, інтерв'ю). <u>2. Узагальнення та аналіз вітчизняного і зарубіжного досвіду діяльності кластерів:</u> 2.1) збирання та систематизація за визначними блоками інформації з офіційних та наукових джерел (наукові та інформаційно-аналітичні публікації; звіти про кластерні дослідження; публікації в ЗМІ тощо); 2.2) порівняння кластерної політики подібних за виробничою спеціалізацією регіонів за визначеними параметрами; 2.3) аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду кластерної політики з позицій умов формування кластерів на визначеній території. <u>3. Попереднє оцінювання кластерного потенціалу території, у т. ч. визначення:</u> 3.1) переваг і слабкостей щодо подальшого розвитку кластерів; 3.2) базових орієнтовних цілей і завдань кластеризації; 3.3) рівня бізнес-кооперації та здатності до партнерства; 3.4) спроможності органів публічної влади сприяти розвитку кластерів</p>
Поширення в регіоні інформації про кластерну ініціативу	<p><u>Проведення системної інформаційної роботи:</u> 1) розміщення інформаційних повідомлень на інтернет-сайті органу влади, що ініціює розвиток кластерів, та на сайтах потенційних зацікавлених сторін; 2) організація прес-конференцій, інтерв'ю, виступів на телебаченні тощо; 3) проведення форумів, круглих столів, зустрічей тощо</p>
Залучення зацікавлених сторін та формування робочої групи з питань кластерного розвитку	<p><u>Формування дієвої робочої групи з питань кластерного розвитку:</u> 1) залучення тих, хто вже співпрацює з органом влади та підтримує розвиток кластерів; 2) виявлення зацікавлених сторін у розвитку кластерів (опитування, зустрічі, аналіз інформації, виявлення лідерів та ін.); 3) індивідуальні звернення через листи і зустрічі до потенційно корисних учасників та експертів; 4) залучення зовнішніх експертів та організацій (за домовленістю); 5) створення робочої групи та її підрозділів за функціональними напрямками</p>
Визначення наявних ресурсів (усіх видів), необхідних для створення й розвитку кластерів	<p><u>Аналіз відповідності наявних ресурсів до їхньої потреби для створення і розвитку кластерів:</u> 1) узагальнення інформації про адміністративні, кадрові, інформаційні, науково-методичні, фінансові, матеріальні ресурси всіх потенційно активних учасників кластерної політики; 2) визначення основних завдань кластерів та з'ясування ступеня відповідності наявних ресурсів виконанню завдань кластерної політики (вартісний, функціональний аналіз тощо)</p>

Ще на початковому етапі – етапі кластерної ініціативи – необхідно попередньо встановити потенціал кластеризації на обраній території. Для цього може використовуватися багато методів. Іноді з цією метою пропонується використовувати *метод кластерного аналізу* (англ. *clusteranalysis*) – багатовимірну статистичну процедуру, що забезпечує класифікацію об'єктів у порівняно однорідні групи – кластери [1, с. 13; 6, с. 13; 9, с.12–13].

Методичними матеріалами щодо формування та упровадження програм підвищення конкурентоспроможності територій, що були видані у 2010 р. під егідою Міністерства регіонального розвитку та будівництва України [7], передбачено, що в кластерний аналіз мають бути включені:

- галузі, що роблять найбільший внесок у валовий продукт території (особливу увагу приділяється найбільшим підприємствам території і всьому ланцюжку пов'язаних з ними у виробничій діяльності підприємств);

- галузі, що забезпечують найсприятливіші можливості для розвитку бізнесу на даній території;

- супутні галузі, що мають найбільші внутрішні та зовнішні економічні зв'язки.

Завдяки кластерному аналізу насамперед встановлюються основні характеристики територіальних кластерів: розмір, широта охоплення і рівень розвитку (можуть не позиціонувати себе як кластери, тобто працювати за кластерним підходом, але не мати такого статусу). Потім визначаються кластери, що можуть бути розвинуті на даній території, а також необхідні ресурси. Кластери ранжуються за рівнем пріоритетності для розвитку території, при цьому встановлюються такі пріоритети: найбільша продуктивність праці; найбільші можливості для розвитку взаємопов'язаного бізнесу; значна кількість зайнятих; значний обсяг виробництва; найбільша кількість внутрішніх взаємозв'язків [7, с. 8]. Кластерний аналіз у такому разі може виступити і як метод визначення конкурентних переваг територій. Слід також враховувати, що цей аналіз може застосовуватися для дуже широкого спектра цілей, що передбачають розбиття множини різних об'єктів на кластери (групи об'єктів), – він не обмежується сферою економічної кластерної політики.

Результативність кластерного аналізу залежить від чіткості сформульованих індикаторів-характеристик та показників, за якими будуть оцінюватися об'єкти аналізу. Даними для кластерного аналізу можуть бути характеристики потенційних кластерних суб'єктів, матриця відстаней, видова структура ресурсної бази, тіснота і якість коопераційних взаємозв'язків, спільність цілей, подібність технологій створення продукції чи послуг тощо.

Оскільки кластери створюються переважно на базі підприємств певної галузі, що вже існують, то для з'ясування потенціалу формування кластерних структур використовують методи аналізу концентрації, локалізації виробничих структур.

Для встановлення показника локалізації виробництва використовується *коефіцієнт локалізації (Кл)* – показник співвідношення частки обсягу випуску певної галузі в обсязі валового випуску в регіоні до частки загального обсягу випуску цієї ж галузі в обсязі валового випуску в країні [8, с. 3], який визначають за формулою

$$Kл = (Op/Pr) / (Oc/Pc),$$

де *Op* – показники галузі регіону (згідно з обсягом валової товарної продукції, чисельністю робітників, вартістю основних фондів);

Oc – аналогічний показник для галузі в країні в цілому;

Pr – загальний показник промисловості регіону (згідно з обсягом валової товарної продукції, чисельністю робітників, вартістю основних фондів);

Pc – аналогічний показник для промисловості країни в цілому.

При значенні Кл 1,5 і більше вбачаються достатні передумови для формування кластера на цій території.

Важливо, щоб цілі, індикатори, показники та заходи, що розробляються на цьому та всіх інших етапах кластерної політики, було співвіднесено з відомим у світі підходом SMART, де S – specificity (конкретність), M – measurable (вимірність), A – attainable (досяжність), R – relevant (відповідність, актуальність), T – time-bound (обмеженість у часі). Застосування цього підходу дозволить конкретизувати і загалом більш адекватно подивитися на практичний аспект реалізації кластерної політики.

Наступний етап діагностики стану економіки регіону (2-й) може здійснюватися багатьма методами – від простих, що можуть бути застосовані без автоматизованих інформаційних систем, до складних, що забезпечують використання цілого масиву інформації і потребують спеціально розроблених таких систем. Ми пропонуємо наше бачення набору методів, які традиційно використовуються в регіональному управлінні, а також ті, що можуть бути використані (табл. 2).

Таблиця 2

Складові системи інформаційно-аналітичного забезпечення етапу діагностики стану і тенденцій розвитку економіки регіону

Сутність етапу/ завдання	Групи основних методів збирання та опрацювання інформації
Аналіз соціально-економічного стану, особливостей виробничої спеціалізації і тенденцій розвитку регіону	<p><u>Комплексний аналіз соціально-економічного стану та особливостей виробничої спеціалізації регіону в контексті розвитку кластерів:</u></p> <p>1. Проведення аналізу з використанням різних методів, у т. ч.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – SWOT-аналіз; – бенчмаркінг; – кейс-метод (покроковий розбір ситуацій з різних позицій); – причинно-наслідковий аналіз; – системний аналіз; – факторний аналіз; – визначення тенденцій через динаміку зміни показників за роками; – сценарний підхід та ін. <p>2. Аналіз і синтез отриманих результатів</p>
Оцінювання потенціалу розвитку тих, що існують, і потенційних кластерних об'єднань	<p><u>Комплексне оцінювання потенціалу розвитку існуючих і потенційних кластерних об'єднань та середовища їхнього функціонування:</u></p> <p>1) встановлення тенденцій і узагальнення стратегічних напрямів розвитку кластерних утворень, що існують (статистична інформація та інформація, отримана від бізнесу);</p> <p>2) встановлення рівня готовності потенційних учасників кластерів до кластерної взаємодії (опитування бізнесу та інших необхідних структур);</p> <p>3) аналіз конкурентного середовища кластерів: виявлення конкурентів, аналіз ефективності їхньої діяльності; встановлення тенденцій економічного розвитку держави та загальносвітових тенденцій як напрямів для розвитку регіональних кластерів;</p> <p>4) визначення конкурентних переваг і недоліків кластерних утворень;</p> <p>5) оцінювання компетентісного рівня наявних і потенційних фахівців кластерів, а також відповідних фахівців органів публічної влади; виявлення талантів у кластерах та для кластерів (аналіз формалізованих даних про освіту, тестування, спостереження, поведінковий аналіз тощо)</p>
Узагальнення та систематизація цілей і завдань учасників кластерної ініціативи (політики)	<p><u>Узагальнення цілей і завдань учасників кластерної ініціативи (політики):</u></p> <p>1) узагальнення переліку учасників майбутньої кластерної політики;</p> <p>2) аналіз і синтез інформації про цілі й завдання їхньої діяльності;</p> <p>3) визначення головного суб'єкта та механізму координації у процесі реалізації регіональної кластерної політики;</p> <p>4) доведення необхідної інформації до всіх учасників кластерної політики та опрацювання інформації, отриманої від зворотного зв'язку</p>

Наступний етап – 3-й – пов’язано з концептуалізацією співпраці та розробленням стратегії спільних дій. Для практики це методологічне завдання є вкрай складним, адже маємо багато різновекторних цілей різних суб’єктів різних рівнів, які не завжди готові поступитися своїми інтересами або працювати над досягненням інших цілей чи цілей, що сприяють посиленню потенціалу інших організацій. Для України питання співпраці є особливо складним, адже практика діяльності попередніх десятиліть свідчить про малу розвиненість партнерських форм взаємодії. Вважаємо, що тут доцільно скористатися європейською методологією багаторівневої координації у сфері публічного врядування, що була сформована під впливом розвинутої конкуренції та пов’язаної з нею необхідності інтегруватися різним сторонам для досягнення спільних цілей.

Головною проблемою формування ефективного багаторівневого територіального управління є постійне узгодження інтересів і координація дій суб’єктів щодо розвитку територій шляхом оперативного розв’язання конкретних управлінських проблем [2, с. 135]. Для узгодження інтересів і дій у державах, регіонах і містах ЄС використовується “*відкритий метод координації*” (*Open Method of Coordination, OMC*) як універсальний рамковий метод багаторівневого врядування та розроблення суспільної політики в різних сферах і галузях.

Основні етапи відкритого методу координації [11, с. 9; 12, с. 53]:

1. Узагальнення цілей учасників багаторівневої ініціативи та визначення спільних принципів та цілей.
2. Розроблення загальних показників на основі узагальнення пропозицій.
3. Підготовка спільних багаторівневих стратегій та проектів, що базується на використанні знань і досвіду зацікавлених сторін.
4. Підготовка на вищому рівні прийняття рішення щодо спільних доповідей про ініціативи та чинники їхньої реалізації.
5. Спільний моніторинг, оцінювання і взаємне навчання.

В основу “відкритого методу координації” покладено порівняльний аналіз, що дозволяє встановити переваги спільної діяльності. В ЄС метод реалізується виключно за рахунок добровільних угод, що забезпечує більшу його ефективність, ніж методи обов’язкового характеру.

Отже, для етапу концептуалізації співпраці та розроблення стратегії спільних дій ми пропонуємо як базовий метод “відкритий метод координації”, що передбачає визначення всіх складових кластерної політики спільно – усіма зацікавленими сторонами.

Відповідно, пропонуємо й комплекс методів для етапу концептуалізації форм і методів співпраці та розроблення стратегії спільних дій (табл. 3).

Результативність третього етапу суттєво залежить від того, наскільки якісно було проведено роботу на двох попередніх етапах. Загалом кожен регіон має розробити цілісний алгоритм кластерної політики, щоб забезпечити зв’язність і використання результатів зазначених трьох етапів.

У свою чергу, для обґрунтування управлінських рішень використовують різні методи, у т. ч. метод консультацій (індивідуальні, групові), критеріальний підхід, метод ланцюгових підстановок та порівняння альтернатив, модель витрат, метод побудови “дерева рішень” та ін.

Окрім того, на всіх етапах розроблення кластерної політики важливим є постійне застосування таких інформаційно-організаційних механізмів:

- виявлення та узгодження інтересів з метою належної організації діяльності у процесі розроблення політики;
- організація моніторингу реалізації етапів розроблення кластерної політики за чітко визначеними індикаторами;
- організація науково-методичного супроводу на всіх етапах розроблення політики;
- проведення конференцій, семінарів, круглих столів та інших інформаційних заходів для суб’єктів кластерної політики;

- проведення інформаційної роботи з метою висвітлення процесу розроблення кластерної політики;
- розроблення й організація використання системи збирання та узагальнення ідей для кластерної політики.

Таблиця 3

Складові системи інформаційно-аналітичного забезпечення етапу 3 – концептуалізації співпраці й розроблення програми розвитку кластерів

<i>Сутність етапу/ завдання</i>	<i>Групи основних методів збирання та опрацювання інформації</i>
Визначення спільних цілей і завдань зацікавлених сторін щодо розвитку кластерів	<u>Аналіз і синтез цілей діяльності потенційних учасників кластерів:</u> 1) виявлення й уточнення трансверсальних (що перетинаються) цілей і завдань, а також спільних проблем (листування, зустрічі, опитування та ін.); 2) розроблення показників ефективності здійснення кластерної політики; 3) обмін досвідом (інформаційні платформи); 4) узгодження та визначення спільних цілей і завдань
Розроблення концепції та плану спільних дій у межах програми формування кластерів	<u>Концептуальний інжиніринг програми розвитку кластерів:</u> 1) генерація і відбір ідей щодо концепції програми розвитку кластерів на основі інформації про кластерний потенціал території та кластерну спроможність суб'єктів кластерної політики; 2) розроблення концепції (загального задуму) програми розвитку кластерів згідно з компетентісним і проектним підходами, враховуючи стратегічні конкурентні переваги потенційних кластерів; визначення спеціалізації і структури кластерів; 3) тестування концепції (опитування, фокус-групи, експертний аналіз, метод контрольних запитань); 4) інформування учасників кластерної політики про концепцію, збирання та врахування зауважень і пропозицій до неї; 5) визначення механізму інформаційної роботи щодо розвитку кластерів
Створення цільових робочих груп для розроблення програми розвитку кластерів	<u>Командоутворення для розроблення заходів програми розвитку кластерів:</u> 1) розподіл зацікавлених осіб за напрямками роботи в команди (може бути декілька осіб, які працюватимуть над блоком питань); 2) визначення керівників команд та способів їхньої взаємодії; 3) визначення механізму організації роботи команд (періодичність засідань, способів обміну інформацією та знаннями, робота з документами та їхнє збереження тощо), у т. ч. роботи на відстані; 4) формування переліку інструментів стимулювання роботи команд; 5) розроблення механізму опрацювання звітних документів команд, їхні систематизації та оприлюднення
Визначення місії кластерів, мети і комплексу заходів регіональної кластерної політики (програми розвитку кластерів)	<u>Проектування регіональної кластерної політики:</u> 1) формулювання спільної узгодженої мети та системи цілей (підхід SMART); 2) визначення місії кластерів, яку поділяють усі учасники кластерної ініціативи; 3) організація генерування та відбору ідей щодо заходів кластерної політики; 4) розподіл заходів у часі, їхнє ув'язування в загальній технології розвитку кластерів за виконавцями; розроблення системи завдань і заходів для кожного з учасників для досягнення спільних цілей; 5) визначення комплексу показників ефективності кластерної політики; 6) узгодження заходів із ресурсною спроможністю їх реалізувати, їхнє уточнення; 7) конкретизація заходів і моделювання кластерної політики

Як підсумок зазначимо таке:

1. Якість системи інформаційно-аналітичного забезпечення розроблення регіональної кластерної політики є визначальною для подальшої реалізації і результативності цієї політики. Охоплюючи комплекс різних методів науково-методичного, інформаційного,

консультаційного, координаційного, освітнього, маркетингового, а також організаційного характеру, для практичного застосування ця система потребує своєчасної концептуалізації дій і системного моделювання процесу розроблення кластерної політики з уточненням усіх можливих складових. Зокрема, ініціаторам кластерної політики слід це забезпечити ще до початку роботи з розроблення кластерної політики, коли буде залучено широке коло учасників.

2. Формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення розроблення регіональної кластерної політики доцільно здійснювати за окремими інформаційно-аналітичними блоками – етапами розроблення кластерної політики. У цій статті ми використали триетапний підхід, який включає: I – етап кластерної ініціативи; II – етап діагностики стану і тенденцій розвитку економіки регіону; III – етап концептуалізації співпраці та розроблення програми розвитку кластерів. Однак їх може бути і більше, залежно від базової моделі розроблення політики.

3. У кожному випадку має бути визначено окремий, особливий комплекс методів інформаційно-аналітичного забезпечення розроблення політики. Добираючи ці методи, слід виходити з таких основних принципів: їхня відповідність до розв'язання поставлених завдань, компетентного застосування, гнучкості визначеного набору методів, відкритості для методологічної взаємодії.

4. Щоб систему інформаційно-аналітичного забезпечення розроблення регіональної кластерної політики було виконано на належному рівні, слід визначитися з робочою групою, що матиме достатній рівень мотивації, компетентності та ресурсного забезпечення.

З урахуванням зазначеного, інституційне та організаційне забезпечення процесу розроблення регіональної кластерної політики може стати предметом подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Бобровська О. Ю. Кластерна організація муніципальної економіки: від теорії до практичного здійснення//Кластери як інструмент регіонального розвитку: матеріали наук.-практ. семінару (м. Феодосія, 16–20 лип. 2012 р.)/за ред. проф. В. В. Мамонової. Харків: ХарPI НАДУ, 2012. – С. 13–14.
2. Дегтярьова І. О., Вакуленко В. М. Багаторівневе управління територіальним розвитком: сутність та напрями формування в Україні//Організаційно-правові аспекти публічного управління в Україні: матеріали II Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 22-23 квіт. 2015 р. Полтава: ПолтНТУ, 2015. С. 132–137.
3. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року/затв. постановою Кабінету Міністрів України від 6 серп. 2014 р. № 385//Уряд. кур'єр. 2014. № 160. (3 верес.)
4. Енциклопедичний словник з державного управління/уклад. Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ: НАДУ, 2010. 820 с.
5. Ковбасюк Ю. В., Дегтярьова І. О. Кластерний підхід до регіонального економічного розвитку в Україні: навч.-метод. матеріали. Київ: НАДУ, 2015. 52 с.
6. Мамонова В. В., Куц Ю. О., Макарєнко О. М. та ін. Формування територіальних кластерів як інструменту регіонального розвитку : наук. розробка. Київ: НАДУ, 2013. – 36 с.
7. Методичні матеріали щодо формування та впровадження Програм підвищення конкурентоспроможності територій. Київ: М-во регіон. розвитку та будівництва України, 2010. 31 с.
8. Об утверждении концепции формирования и развития инновационно-промышленных кластеров в Республике Беларусь и мероприятий по ее реализации: постановление Совета Министров Республики Беларусь от 16 янв. 2014 г. № 27. URL: cluster.by/images/psm_2014_01_16_27.doc/
9. Підвисоцький В., Ткачук Р. Формування та впровадження програм підвищення конкурентоспроможності територій : метод. матеріали. Київ: Леста, 2010. 64 с.
10. Чужиков В. І., Лук'яненко О. Д. Кластерна політика Європейського Союзу//Економіка України. 2013. 2 (615). С. 81–82.
11. Rodrigues M. J. The open method of coordination as a new governance tool//“Europa”. Rome. 2001. № 2/3. URL: <http://eucenter.wisc.edu/omc/papers/rodrigues.pdf>.
12. Tasan-Kok T., Vranken Hague J. Hand book for Multilevel Urban Governance in Europe (Netherlands). European Urban Knowledge Network, 2011. 64 p.

Надійшла до редколегії 08.09.2016 р.